

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

Agricola, (Ecica), Agricola, (Hunedoara), Agricola, (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Astra, Auraria, Aurora, (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală, (Caransebeș), Banca Poporală, (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.), Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire, (Bicaz), Cassa de păstrare, (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune), (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreană, Ciacovana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Comuna, Concordia, (T. Uzdin), Cordiana, Coroana, (Bistrița), Coroana, (Timișoara), Corniareva, Creditul, Crișana, Cugiereana, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia, (Cohalm), Economul, Făgețana, Fortuna, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geageana, Gloria, Grănișterul, Hațegana, Hondoleana, Hunedoara, Însoțire de credit, (Veștem), Institut de credit, (Mehadia), Institut de credit, (Gavoșdia), Isvorul, (Sângeorgiu), Isvorul, (Sebeșul-inf.), Iulia, Jiana, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana, (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Nădlăcana, Negoiul, Nera, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Panciovana, Piatra, Plugarul, (Cacova), Plugarul, (Săcădate), Poporul, (Lugoș), Poporul, (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Racoșana, Reuniunea de împrumut și păstrare, (Iva-mare), Rîureana, Săcana, Sătmăreana, Sebeșana, (Caransebeș), Sebeșana, (Sebeșul-săsesc), Selăgeana, Sentinela, Șercășiana, Silvania, Șoimușana, Someșana, Speranța, (Hosman), Steaua, Târnăveana, Târnăveana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul, (Sânmartin), Vulturul, (Tășnad), Zărăndeană, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Bilanțul semestral al „Albinei”.

În numărul nostru ultim primul nostru așezământ financiar și-a publicat, conform uzului introdus de câțiva ani încoace, bilanțul pe prima jumătate a anului de gestiune curent.

Precum arată cifrele publicate, rezultatul obținut în semestrul expirat se înșiră în mod demn lângă rezultatele îmbucurătoare ale anilor precedenți și dovedește prosperitatea și continua dezvoltare și consolidare a „Albinei”.

Profitul net se cifrează cu suma de K 257,636, arătând față de perioada corăspunzătoare a anului expirat o creștere de circa K 27,000. Rentabilitatea capitalului social de K 3 milioane este deci de 8.59%, față de 7.70% în anul 1910. Cum în semestrul II. al anului de gestiune de regulă mișcarea operațiilor este mai vie, este speranță întemeiată, că profitul net al anului curent va fi mult superior celui al anului expirat.

Totalul activelor de K 44.324,883 dela finele semestrului I. a. c. este în creștere față de aceeași perioadă a anului 1910 cu circa K 5.600,000 și față de 31 Decembrie 1910 cu circa K 2.700,000, pe când venitul brut al sem. I. 1911 se cifrează cu K 1.158,225 față de K 1.033,766 în 1910.

Totalul intereselor de tot soiul, încasate în sem. I. 1911, cu toată creșterea extraordinară a ramilor de afaceri activi, a crescut față de semestrul I. 1910 cu circa K 140,000 la K 1.141,115, iar Proviziunile s'au redus la jumătatea celor din 1910 dela K 24,351 la neînsemnata sumă de K 12,105.

Singuraticile poziții mai însemnate ale activelor și pasivelor în sem. I. 1911 prezintă față de 1910 următoarele schimbări: Escontul o mică reducere dela K 14.489,953 la K 14.054,625; din contra au crescut cu circa K 2.200,000 la K 5.425,201 Creditele camb. cu acop. ipot.; cu rotund K 1 milion Împrumuturile hipotecare la K 11.467,789 și Conturile-Curente dela K 3.804,713 la K 6.048,635; în fine Efectele publice cu circa 1/2 mil. la K 3.455,251. La pasive remarcăm o creștere considerabilă la Depozitele spre fructificare, cari se cifrează cu K 21.677,625, arătând față de Iunie 1910 o creștere de rotund K 2 mil., iar față de finele anului 1910 o creștere de K 1.670,000. Circulațiunea Scrisurilor fonciare încă a crescut considerabil la K 9.566,500 cu circa K 1 1/2 mil. față de 30 Iunie 1910 și cu K 1.100,000 față de finele anului 1910. Fondurile de rezervă în fine, incl. fondul de garanție al scrisurilor fonciare, fondul de pensiune și fondul P. Cosma, acesta din urmă de K 40,215, se cifrează conform bilanțului semestral ultim cu K 2.234,324, arătând față de Iunie 1910 o creștere de aproape K 330,000, iar față de 31 Decembrie 1910 un spor de circa K 245,000.

Un ram industrial de îmbrățișat. (Fabricile de spirt agricole).

Economia de câmp devine din zi în zi tot mai grea și mai puțin rentabilă, deoarece pământul în mare parte e stors de materiile necesare dezvoltării plantelor și așa nu dă rodul și folosul dorit; de altă parte iară, în multe locuri produsele nu se pot valoriza bine, fiind departe de o piață mai mare și transportul până acolo costisitor.

Pământul s'a stors de materiile sale în urma faptului, că partea cea mai mare a produselor — grâu și porumb — s'au vândut și se vând și astăzi, iar în produsele acestea noi vindem totdeauna o parte a materiilor aflate în pământ, sărăcindu-l. În urma acestora astăzi suntem nevoiți a cultiva mai multe soiuri de plante, ca făcând exploatarea pământului mai variată să-l aducem iarăși în stare mai bună și întru cât se poate să-l facem mai roditor. Spre scopul acesta cultivăm pe lângă altele în măsură mai mare plantele prășitoare, între cari mai cu seamă porumbul și apoi cartofii.

Cultivând în măsură mai mare porumb și cartofi, acestia de multe-ori nu se pot valoriza favorabil, ci suntem nevoiți a-i lăpăda pe un preț de tot mic. Prețul acesta va fi cu atât mai mic, cu cât suntem mai departe de piață; deoarece tot noi trebuie să plătim transportul până acolo și neguțătorul încă voiește să câștige.

Dacă voim, ca din economia noastră să avem cu adevărat folos, atunci trebuie să îmbrățișăm și noi așa numitele *industrii agricole*, adică să facem fabrici, produsele economiei noastre să le prelucrăm în acelea și numai diferitele fabricate să le vindem.

Între industriile agricole loc de frunte ocupă și *fabricațiunea de spirt*.

Prin fabricațiunea de spirt se valorizează mai bine cartofii. Cartofii, cultivați în măsură mare, numai cu greu se pot vinde, transportul lor e costisitor, iarna îngheață, când e cald putrezesc ușor și se strică. Pentru vânzare cartofii trebuie aleși, se pot vinde numai cei mai frumoși. La fabricațiunea de spirt se folosesc cum vin, mari-mici, amestecați, numai să nu fie stricați. Spirt se face mai departe din porumb. Spre scopul acesta nu se va folosi porumbul cel mai bun, ci de cel încins, mucegăit, cu miros greu, care pentru nutrirea oamenilor nu se poate folosi, dar e bun pentru a face spirt din el.

La fabricațiunea de spirt, rămâne ca produs lateral (derivat) așa numitul borhot sau lătura, care e un nutreț foarte bun, mai cu seamă pentru vitele puse la îngrășat. Folosind borhotul pentru îngrășatul vitelor, se produce o cantitate foarte mare de gunoiu de grajd. Având gunoiu de ajuns, locurile se vor gunoi mai bine, și în urma gunoirii, pământul se îndreaptă și va fi mai roditor.

Folosirea gunoiului artificial se răspândește tot mai tare, așa zicând nu ne mai putem lipsi de el. Cine voiește a întrebuiți gunoiul artificial cu folos, acela mai înainte de toate trebuie să se îngrijească ca să aibă gunoiu de grajd de ajuns și cu acela să-și îngrășe locurile. Gunoiul artificial nu are de țintă înlocuirea gunoiului de grajd, ci numai întregirea lui, dând pământului una sau alta din materiile necesare creșterii plantelor.

Un avantaj mare mai are fabricațiunea de spirt și prin faptul, că spirt se ferbe de regulă iarna, când lucrul câmpului odihnește și ne putem ocupa în fabrică.

Foloasele fabricațiunii de spirt se pot cuprinde deci în următoarele: valorizarea mai bună a produselor agricole, mai cu seamă a cartofilor și porumbului, folos mai mare din ținerea vitelor, producerea de gunoiu mai mult și gunoie mai bună a pământului și ocupație în decursul iernii.

Fabricile de spirt sunt de două soiuri: așa numitele *fabrici de spirt agricole* și *fabrici de spirt industriale*.

Fabricile de spirt agricole sunt sprijinite în măsură foarte mare din partea statului. Sprijinul oferit de stat, constă în *contingentul de spirt* și în *premii*. Spirt se poate fabrica la noi pe lângă dare de 70 fil. de litru și 90 fil. de litru.

Pe lângă dare de 90 fil. de litru se poate fabrica spirt după voință fără a fi restrâns la o cantitate oarecare. Pe lângă darea de 70 fil. se poate ferbe numai o anumită cantitate de spirt, statorită prin lege și acesta e așa numitul *contingent de spirt*. Fabricile de spirt agricole toate se împărtășesc de contingent, plătind darea mai mică. Afară de aceasta fabricile agricole de spirt capătă încă premiu de fiecare hectolitru de spirt, transportat de pe teritoriul fabricii. Premiul variază după mărimea fabricii și anume: fabricile de spirt, cari produc dela 4—7 hectolitri spirt pe zi, capătă K 6; dela 2—4 hectolitri spirt pe zi, capătă K 8 și acelea cari produc zilnic numai până la 2 hectolitri, capătă K 10 premiu de fiecare hectolitru spirt. Premiile acestea sunt foarte însemnate și se refer numai la contingentul de spirt.

Contingentul de spirt cel mai mare, care-l poate căpăta o fabrică de spirt agricolă acum nu mai poate trece peste 720 Hltri. Poate să fearbă spirt și mai mult plătind darea de 90 fil. de fiecare litru, dar cantitatea totală de spirt produs nu poate să treacă de 1680 Hltri.

Fabricilor de spirt agricole li se dau premii și pentru spirtul produs preste contingent. Premiile sunt însă mai mici și anume: la producțiunea zilnică de 4—7 hectolitri K 2, la producțiune de 2—4 hectolitri K 4 și la producțiune până 2 hectolitri K 6 de fiecare hectolitru spirt.

Fabrici de spirt agricole sunt acelea, cari dispun de economie proprie și în fabrică prelucră numai produsele proprii. Borhotul sau lătura trebuie folosită pentru nutrirea sau îngrășarea animalelor și gunoiul produs pentru gunoirea pământului propriu. Nu e erdat adecă a vinde borhotul sau gunoiul produs.

Economia poate fi a unui singur proprietar, dar poate fi și a mai multor *proprietari întovărășiți sau a unei comune întregi*. Economia sau economiile proprietarilor mici — țăranilor-întovărășiți, toate la oaltă trebuie să fie așa de mare, ca luând locul arător, livezile și pășunile împreună, de hectar (un hectar e 10.000 metri pătrați, circa 1¼ jugăr cat) să nu vină mai mult de 3 litri din cantitatea zilnică de spirt produs. Adecă dacă o fabrică e întocmită pentru o producțiune zilnică de 7 hectolitri = 700 litri, împărțit

prin 3 face 233, atâtea hectare de pământ trebuie să aibă economia sau economiile întovărășite.

În anii 1909—1914 sfârșitul lui August se împarte pentru fabrici de spirt agricole noi, cari sunt a se înființa, anual 17.000 hectolitri contingent. Dela 1 Septembrie 1914 încolo se împarte anual 12.500 hectolitri contingent.

Aurel Cosciuc.

(Va urma).

Noțiuni generale asupra afacerilor de asigurare asupra vieții

de prof. Emil Mihai.

(Fine).

2. Alegerea persoanelor acomodate pentru asigurare.

Dacă societatea de asigurare își calculează primele și rezervele acestora pe baza unor tabele de mortalitate, cari se referă la persoane observate de medici, atunci de câteori contractează o asigurare pentru cazul de moarte al asiguratului trebuie mai întâiu prin cercetare medicală să se convingă, că cel asigurat, în urma stării sale sanitare poate, fi înșirat în aceea categorie a celor vii, la care se referă tabelele de mortalitate.

Cu cât cercetarea medicală este mai severă, cu atât este mai mare probabilitatea, că primele calculate netto vor fi suficiente pentru acoperirea obligamentelor primite și cu atât mai întemeiată poate fi și speranța, că mortalitatea în totalitatea asiguraților va fi mai mică, decât s'a așteptat pe baza tabelii de mortalitate așa că din primele netto să mai rămână la dispozițiunea institutului un plus, numit profitul de mortalitate.

Vedem deci din cele de sus, că cercetarea medicală a candidaților de asigurare este de mare importanță pentru o societate, pentru că dela starea sanitară a asiguraților depind cazurile de moarte.

De aceea societățile de asigurare în interesul lor propriu angajează în serviciul lor medici, chemați a face cercetarea medicală a candidaților de asigurare. Când se tractează de sume mai mari și după împrejurări, candidații de asigurare sunt cercetați și de doi medici, completând datele ev. și cu informații dela medicul de casă al candidatului de asigurare.

O chestiune importantă este aci discrețiunea medicului. Medicul, conform legii, este obligat la discrețiune, societatea din contra are interes a fi informată până în cele mai mici amănunte asupra morburilor avute și existente ale candidatului de asigurare, mai ales asupra acelor, cari ev. îi pot accelera moartea. Se întâlnesc deci două interese contrare, căci societatea ar voi să contracteze asigurări cu persoane, cât mai sănătoase, a căror mortalitate să nu fie mai mare decât cea arătată în tabelele de mortalitate, pe când candidații de asigurare de multeori retac o mulțime de morhuri.

Medicii vizitatori liberează asupra candidaților de asigurare un atestat medical, dându-și totodată opinia, dacă cel vizitat poate fi admis la asigurare ori nu.

Testimoniile primite dela medicii de încredere medic-șeful societății le supracensurează și statorește classa de rizic, în categoria căreia cade candidatul de asigurare. Clasele acestea sunt:

a) *Rizic de classa primă*: la cari ofertul este a se primi necondiționat, pe lângă primele ordinare și fără nici o restricțiune a condițiilor din poliță.

b) *Rizic de classa a doua*: cari sunt a se primi numai condiționat. Restricțiunile pot fi diferite, cele mai frecvente sunt următoarele: 1. Urcarea etății, va să zică asiguratul să nu plătească o primă corăspunzătoare etății sale, ci unei etăți mai mari. De ex. dacă asiguratul are 30 de ani, atunci să plătească prima corăspunzătoare etății de 35 sau de 40 de ani. 2. Asiguratul are să plătească pentru rizicul mai mare, ce-l oferă în urma ocupației sale, afară de primele obicinuite, o taxă suplimentară. D. ex. un mașinist are o ocupațiune mai primejdioasă, ca un preot. 3. Asigurarea se poate primi numai cu rezerva unei curențe de timp, va să zică societatea numai atunci plătește suma contractată, dacă cazul de moarte se întâmplă numai după un timp anumit de ex. de 1, 2 sau 3 ani.

c) *Rizic de classa a treia*: Candidatul de asigurare se respinge temporal, din cauza unui morb trecător.

d) *Rizic de classa a patra*: Candidații de asigurare se resping pentru totdeauna, ca neacomodați pentru asigurare. Numele acestora se face cunoscut prin un birou central, susținut de regulă de societățile de asigurare din o țară, tuturor societăților de asigurare din aceea țară.

3. Calcularea primelor.

Pregătirea și calcularea tarifei primelor de asigurare asupra vieții se începe cu alegerea tabelilor de mortalitate, cari formează baza cea mai importantă a tehnicii de asigurare. După aceea trebuie stabilit procentul, cu care are să se facă calculul intereselor compuse. Acest procent totdeauna trebuie să fie ceva mai mic, decât acela, care-l căpătăm după capitalurile împrumutate.

Dacă s'a stabilit definitiv tabelele de mortalitate și procentul, atunci tarifa primelor se calculează astfel, că se presupune că un număr mai mare de persoane, de etăți egale, contractează toți aceiași asigurare, așa că suma primită de societatea de asigurare are să fie egală cu suma valorii discountate a tuturor plătirilor făcute asiguraților. Va să zică suma încasată de asigurator are să fie așa de mare, ca el să poată pe viitor îndeplini toate obligamentele primite față de asigurat.

Prima fixă sau cea anuală e cu atât mai mică, cu cât e mai mare procentul folosit și viceversa. Va să zică aci proporțiunea e indirectă.

Pentru a înțelege cât mai bine baza acestor calculațiuni, trebuie examinate mai amănunțit câteva cazuri. Să admitem, că o persoană de o etate anumită voiește să contracteze o astfel de asigurare, ca plătind acum odată pentru totdeauna o primă fixă, să primească erezii săi la moartea lui un capital de o sumă anumită. În acest caz se naște întrebarea, cât de mare ar trebui să fie prima fixă, ce ar trebui să se plătească din partea asiguratului? Pentru ca să se poată stabili exact din partea asiguratorului mărimea unei astfel de prime, ar trebui necondiționat să știe asiguratorul: câți ani va mai trăi asiguratul, ca apoi pe baza calculului de interese compuse, să ajungă la moartea asiguratului tocmai la suma asigurată.

În alt caz cineva voiește să se asigure astfel, ca plătind acum o primă fixă să primească cu începere din acel an și în tot decursul vieții sale o rentă anuală de o anumită sumă. Aci încă se naște întrebarea, cât de mare ar trebui să fie o astfel de primă fixă? Și în cazul acesta asiguratorul ar trebui să știe precis câți ani va mai trăi asiguratul, pentru că tot pe baza calculului de interese compuse și rente, se stabilește o astfel de primă fixă, care capitalizându-se cu interese compuse, să ajungă ca din ea să se plătească toate rentele asigurate.

Putem deci vedea din cele de sus, că la orice fel de asigurare asupra vieții, pentru a putea face o calculațiune echitabilă pentru ambele părți contractante, ar trebui să se știe câți ani va mai trăi asiguratul. Fiindcă aceasta este imposibil a trebui căutat un mijloc cu ajutorul căruia calculația să se apropie de realitate.

Astfel s'a observat mersul normal al mortalității dintre oameni, și pe baza constatărilor și observațiilor s'au redactat cu ajutorul calculului probabilității, așa numitele „tabele de mortalitate“. Deci neputându-se ști exact câți ani va mai trăi asiguratul se ia ca bază la calculațiunea asigurărilor asupra vieții probabilitatea de a trăi sau de a muri.

Așadară baza calculării primelor la asigurări asupra vieții o formează calculul intereselor compuse și tabelele de mortalitate.

Orice societate de asigurare își poate alege acela tabelă de mortalitate, care se potrivește mai bine cu referințele cercului ei de activitate. Tabele de mortalitate există mai multe, dintre cari cele mai multe au numai valoare istorică și nici nu se mai folosesc. La noi în Ungaria acuma se lucrează la prima tabelă de mortalitate, care se compune din încredințarea și pe speșele societăților de asigurare din țară. Aceste tabele iau de bază mortalitatea tuturor asiguraților din țară dela anul 1876 până la anul 1910. Așa dară stau la dispozițiune observațiuni și date pe 34 ani.

La o societate de asigurare primele le calculează matematicul institutului. Aceste prime de regulă nu se calculează din caz în caz, ci fiecare societate de asigurare pregătește pentru toate etățile și

pentru toate modalitățile de asigurare așa numite tarife, cari apoi se tipăresc în formă de o cărticică. La fiecare fel de asigurare se dau explicații și se arată cu câte un exemplu cât e de plătit. Din tarifele institutului de multeori se pregătesc și extrase numai pentru unele asigurări mai populare, cari în formă de prospecte se trimit în toate părțile, unde societatea crede, că poate să contracteze asigurări.

Primele calculate de matematicul societății pe baza tabelii de mortalitate și a intereselor compuse sunt primele așa numite matematice sau netto, din care societatea nu-și poate acoperi speșele ivite. Deci asiguratorul are să calculeze o taxă suplatorie, până ce primele vor fi mai mari. Aceste prime plătite faptice de asigurat se numesc prime brute.

Institutele de bani din Budapesta în 1910.

Conform unor date statistice recente, publicate asupra rezultatelor financiare a 35 de bănci mai principale din capitală în anul 1910 aceste 35 de bănci au avut împreună un capital social de K. 488 milioane, rezerve de K. 295 milioane, în total deci capital propriu K. 783 mil. o sumă care arată față de 1909 o creștere de K. 153.44 mil. (19.66%) iar față de 1908 o creștere de K. 184.93 mil. (23.61%). Capitalul soc. a crescut față de 1909 cu K. 83.34 mil., iar față de 1908 cu K. 103.58 mil. Rezervele din contra au crescut față de 1909 cu K. 74.60 mil., iar față de anul 1908 cu K. 81.35 mil.

Profitul net realizat a fost în 1910 de K. 59.94 mil. sau 7.65% ale capitalului propriu, în 1909 K. 52.78 mil. (8.38%) și în 1908 K. 46.94 mil. (8.34%).

Din acest profit s'au întrebuițat pentru dotarea rezervelor în 1910 K. 5.21 mil. (8.69%) față cu K. 4.65 mil. (8.81%). în 1909 și K. 4.24 mil. (8.49%) în 1908.

Tantiemele s'au cifrat în 1910 cu K. 5.40 mil. (9%), în 1909 cu K. 4.70 mil. și în 1908 cu K. 4.20 mil., iar dividendele în 1910 cu K. 42.83 mil. (71.5%) în 1909 K. 38.21 mil., și în 1908 K. 37.21 mil.

Starea depozitelor prezintă următoarele cifre: în 1910 K. 81.375.343, în 1909 K. 1.290.300 și în 1908 K. 1.167.329. Suma scrisurilor fonciare în circulațiune a fost în 1910 de K. 2813 mil., în 1909 de K. 2526 mil. și în 1908 de K. 2341 mil.

Desvoltarea afacerilor în ramii principale o arată următoarele cifre:

	Escont de cambii.	Lombard.	Efecte.	Debitori.
	Milioane coroane.			
1910	763	443	377	755
1909	705	291	322	574
1908	593	275	309	612

Valoarea imobiiliilor a fost în 1910 de K. 57 mil. în 1909 de K. 50 mil. și în 1908 de K. 42 mil.

Venitul curat de interese s'a cifrat în 1910 cu K. 56.8 mil., în 1909 cu K. 50.1 mil. și în 1908 cu K. 50.4 mil. Salarele în 1910 cu K. 8.4 mil., în 1909 cu K. 7.8 mil. și în 1908 cu K. 7.2 mil. Contribuțiile plătite (fără contribuția după depuneri) s'a urcat la K. 5.3 mil. în 1910, K. 4.2 mil. în 1909 și K. 3.8 mil. în 1908.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, la 3 August 1911.

În piața internațională de bani situația este ne-schimbată. Evenimentele politice din Marocco și Albania ce este drept au neliniștit încâtva piețele de bani, în urma știrilor mai nouă însă piețele s'au mai calmat și de prezent domnește pretutindinea abundență de numărare. În Berlin discountul privat cotează $2\frac{5}{8}\%$, în London $2\frac{1}{8}\%$, iar banii de zi $1\frac{1}{4}\%$. Între aceleași limite se mișcă discountul privat și în Paris.

Ce privește piața internă de bani începerea campaniei de cereale își arată deja efectele, ridicând mari pretensiuni atât față de băncile private, cât și față de Banca Austro-Ungară. Aceasta a ajuns la ultimo, în urma cererilor extraordinar de mari, ce a avut a satisface, la o circulație de bancnote supuse la dare de K 201,988.000 și deși după ultimo situația s'a ameliorat mult, totuși nu este eschis ca în l. c. discountul privat să sufere o mică urcare. Discountul privat de altcum a cotat: $3\frac{3}{16}\%$ pentru cambii vienezee de prima bonitate, $3\frac{3}{4}\%$ pentru cambii budapestene de prima bonitate; iar pentru cambii de bancă $4-4\frac{1}{2}\%$.

SOCIETĂȚI COMERCIALE ȘI FINANCIARE.

„Victoria”, institut de credit și economii, soc. pe acții în Arad. Precum suntem informați noua emisiune de acții a acestui fruntaș institut al nostru a reușit splendid și întreg capitalul social de K $2\frac{1}{2}$ milioane este deja vărsat. Cu dotația din profitul net al anului curent și cu sumele vărsate de acționari peste valoarea nominală a acțiilor, fondurile de rezervă ale „Victoriei” încă au crescut la aproape K 2 milioane, iar Depozitele spre fructificare s'au cifrat la finele semestrului prim al anului curent deja cu circa K. 13 milioane, au crescut deci față de finele a. tr. cu circa K. $1\frac{1}{2}$ milioane.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

Din raportul oficial al ministerului agriculturii despre starea sămănăturilor și a recoltei până la 25 Iulie 1911 extragem următoarele:

Recolta la grâu se arată iarăș mai bună cu 2.130,000 m. m. față de evaluarea din raportul anterior și astfel în total e evaluată azi recolta de grâu la 48.300,000 m. m. La secară diferența față de evaluarea anterioară este mai mică, dar tot spre mai bine, urcându-se recolta generală la 12.650,000 m. m. Recolta de orz e bună și anume față cu 11.670,000 m. m. din anul trecut, acum se evaluează la 15.800,000 m. m. Ovășul se evaluează anul acesta la 10.260,000 m. m., cu 2.640,000 m. m. mai mult decât în anul anterior.

În general deci se arată mai bună recolta anului acestuia, decât a celui trecut la toate patru soiurile mai principale de bucate.

Dar ținând seamă de bucatele, cari sunt încă pe câmp, expuse deci timpului, uscat și din cale-afară cald, este încă prematur a vorbi de un agricol bun. Dacă nu urmează în curând ploii suficiente și numai singură recolta porumbului este în stare să schimbe spre rău situația agricolă întreagă. Porumbul este, după grâu, cel mai însemnat product agricol la noi și o recoltă slabă la porumb înseamnă un an agricol slab.

Prețuri în cifre despre recolta aproximativă a porumbului nu avem, dar după semnele de până acum putem admite că în general porumbul va da în anul acesta o recoltă cu cel puțin 10 mil. m. m. mai slabă, decât cea din anul trecut. Afară de aceasta timpul din urmă uscat a făcut ca și napii de zahar, tutunul, cartofii, nutrețurile, viile și poamele să sufere mult. În consecință deci nu putem vorbi de un an „plin” ca un agricol.

Timpul în jumătatea a doua a lui Iulie a fost mai tot uscat și călduri mari s'au semnalat preste tot. Ici-coleă, prin părțile de miază-zi și sudice ale țării s'au descărcat furtuni adeseori împreunate cu gheață, cari au cauzat pagube destul de însemnate. Pe șesul cel mare și prin comitatele Fejér, Veszprém, Komárom, Nyitra etc. sunt acum *4 săptămâni* decând preste tot *n'a plouat*. Această secetă a stricat foarte mult plantelor de săpă, precum și fânătelor și pășunilor. În general toate sămănăturile din toată țara, cari se află pe câmp, simt lipsă de ploae.

Bucatele de secere s'au strâns mai preste tot locul și acum e imblătuit în curgere. În general rezultatele întrec toate așteptările de până acum. În special grâul și orzul se arată foarte bune.

Grâul s'a secerat, cu excepțiunea ținuturilor muntoase, mai preste tot locul. Acum se lucrează cu zor la imblătuit și rezultatele sunt foarte multămitoare. În special se constată, că în ce privește calitatea, că grâul este în anul acesta aproape preste tot locul ireproșabil. La aceasta a contribuit mai ales împrejurarea că pe timpul formării grăunțelii timpul a fost mai umed și cu vânt, ceea ce a ajutat la dezvoltare și a făcut ca și bucatele căzute să se reculeagă. Apoi căldurile mari din timpul secerișului au contribuit ca grăunțele să se usuce bine și să se întărească. Acestor împrejurări este a se atribui, că grâul din anul acesta în general este mai greu decât de 80 Kgr. pr. Hl. ajungând adeseori 83—84 și chiar 85 kgr. După ultimele evaluări oficiale recolta de grâu va fi în anul acesta în mediu de 833 m. m. per jugăr sau în total 48.300,000 m. m. față cu 46.185,000 m. m. din anul trecut.

Secara și indoitura asemenea e secerată deja preste tot, cu foarte puține excepții. Acum se imblătește. Rezultatele sunt — mai ales în ce privește calitatea — multămitoare. Grăunțele sunt frumoase, dar mai puține. Sămănăturile de secară au fost stricate mai ales de înghețul din primăvară, rămânând spicele în parte goale și apoi au fost și cam rare. Păiele sunt mari și frumoase. Recolta, după ultima prețuire oficială va fi de cca 692 m. m. pro jug. sau în total 13.000,000 m. m. În anul trecut recolta a fost de 13.259,000 m. m.

Orzul s'a strâns de pe câmp și acum se imblătește. Rezultatele întrec, în cele mai multe cazuri, așteptările, în toate privințele. Timpul din urmă cald

și uscat a favorizat coacerea și acestei împrejurări este a i se atribui, că recolta de orz alb de bere este excepțional de abundentă față cu anii trecuți. Recolta de orz se prețuște după rapoartele oficiale la 8·21 m. m. pro jugăr, deci în total la 15.800,000 m. m. față cu 11.670,000 m. m. din anul anterior.

Ovăsul în general acum e în coacere și numai prin unele locuri din sud s'a început seceratul. Timpul cald din urmă a grăbit coacerea și în același timp a făcut, ca grăunțele să rămână cam subțire. La deal ovesele sunt încă verzi și o ploaie bună acolo ar mai ajuta încă mult. Se speră o recoltă în mediu de 6·84 m. m. pro jugăr ceea-ce ar face la 1.870,000 jugăre catastr. sămănate cu ovăs o recoltă generală de cca. 12.800,000 m. m. față cu 10.260,000 din anul trecut.

Rapita s'a imblătit deja preste tot locul. Rezultatele sunt numai mijlocii, sau și mai slăbuțe. Numai în ținuturile dela gura Murășului sunt rezultate multămitoare.

Porumbul și cartofii. Aceste sămănături au fost încă de prin jumătatea dintăiu a lui Iulie împiedcate în desvoltare de secetă. În timpul din urmă situațiunea s'a schimbat mereu spre rău și căldurile neobicinuite din jumătatea a doua a lui Iulie au făcut, ca porumbul să se usuce înainte de vreme. Mai ales pe Șesul cel mare porumburile sunt așa de slabe încât în multe locuri nici chiar ploi imbelșugate nu mai pot îndreptă mult. Formarea tuleelor e împiedcată și chiar unde sunt deja formate, vor rămânea mici. Excepțiune fac comitatele ardelene, unde lipsa de ploaie n'a fost așa simțită. Cartofii încă au suferit mult în urma secetei, mai ales soiurile mai târzii.

În părțile de sus ale țării unde de altfel cultivarea cartofilor este mai extinsă, răul nu e tocmai așa de mare. Asemenea în Ardeal, unde cartofii în general sunt încă în bune, ba pe alocurea chiar excelente condiții de desvoltare.

Legumele simt de-asemenea urmările secetei îndelungate și în locuri unde lipsește apa suficientă pentru udare, grădinele sunt aproape în stare de puștiire.

Varza în ținuturile mai deluroase se află în condițiuni destul de bune, dar la șes — în urma secetei mari — stă rău și începe a da repede înapoi. Timpul uscat favorizează mult și înmulțirea insectelor, cari atacă și strică mult acestei plante. În comitatele ardelene situațiunea este mai favorabilă, dar insectele fac și aici stricăciuni. — *Cânepa și inul* au început acum a se scoate și rezultatele sunt multămitoare. *Tutunul* încă e împiedcat în desvoltare de secetă și speranțele recoltei s'au redus. O ploaie bună poate încă mult îndreptă. *Napii de zahar și de nutreț* cu toate speranțele bune din primăvară stau cam rău, fiind și aici seceta și căldurile mari mare pedecă la desvoltarea lor. La napii de zahar foile de jos au început a se usca. Cei de nutreț sufăr ceva mai ușor seceta și, urmând în curând ploi suficiente, pot da o recoltă multămitoare. *Nutrețurile măiestrite* sunt de-asemenea împiedcate în desvoltare de timpul acesta uscat. *Luterna* a perit aproape cu totul și dacă s'a mai putut cosi pe alocurea a treia oară, recolta e slabă. În schimb recoltele de mai înainte: dintăia și a doua cosire au fost mai multămitoare la cele mai multe dintre nutrețurile acestea. *Fânul* s'a făcut preste tot locul și încă cu rezultate în preponderanță bune, dar sunt puține speranțe de otavă. *Pășunile* în general sunt goale și uscate, excepțiune făcând comitatele ardelene. Nici pentru *vii* nu este favorabil timpul acesta

uscat, dar aici nu se simt nici pe departe așa de tare urmările secetei. Se speră o recoltă mijlocie, pe alocurea chiar bună, dacă vor urma în curând ploi îndestulitoare. Timpul uscat a fost de altfel favorabil pentru împotrivirea cu succes față de peronospora. În urma secetei *poamele* au început a cădea și astfel recolta și așa modestă, ce se spera, se mai reduce. Sunt multe poame nesănătoase, vermănoase. Mai bună va fi recolta de nuci. Cea de mere și pere mijlocie, pe când cea de prune în mare parte slabă.

CRONICA.

Un congres al comercianților români este pe cale a fi convocat de comercianții români din Sibiiu și Petroșeni, în fruntea lui dl *Aurel Popescu* din Sibiiu. Scopul congresului este a chibzui asupra modului, cum s'ar putea pune mai bine la cale întemeierea unei *mari societăți comerciale pe acții* pentru procurarea en gros a mărfurilor necesare numărășilor noștri comercianți resfirați în diferitele noastre centre. Locul și timpul ținerii congresului încă nu este fixat.

*

Unde ajungem? După cum ni se comunică din părțile locului, institutele noastre de credit: „Grănițerul“ din Dobra și „Progresul“ din Ilia, amândouă membri ai „Solidarității“, — au început să se loviască deabinele în capete, în modul cel mai păgubitor și neromănesc.

Direcțiunea „Grănițerului“ a decis *deschiderea unei filiale în Ilia*, iar conducerea filialei a încredințat-o ginerelui directorului.

Ca revanș direcțiunea „Progresului“ a decis apoi *înființarea unei filiale în Dobra*.

De însemnat e că în *Ilia*, sediul „Progresului“ românesc, mai sunt două bănci străine. În *Dobra*, sediul „Grănițerului“, mai e banca românească „Orientul“ și încă o altă bancă străină. Distanța între Dobra și Ilia abia e 9 km.!

Între astfel de împrejurări e prea evident, că pornirea institutelor „Grănițerul“ și „Progresul“ se poate evalua ori cum, numai ca promovatoare a intereselor românești și obștești, nu. Triste stări?

*

Expoziție regnicolară de vite de prăsilă în Brașov. Reun. agricolă săsească din Brașov aranjează în zilele de 1, 2 și 3 Octombrerie a. c. cu ajutorul guvernului o expoziție regnicolară de vite de prăsilă în Brașov. Ajutorul votat în acest scop de guvern este de peste K 60,000. Se vor expune pe lângă vite cornute, cai, bivoli, porci și oi, încă și galițe și iepuri de casă. Se vor împărți premii în sumă de K 21,100.

Sumar.

Bilanțul semestral al „Albinei“. — Un ram industrial de îmbrățișat. Fabriolele de spirt agricole. — Noțiuni generale asupra afacerilor de asigurare asupra vieții. — Institutele de bani din Budapesta în 1910. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Societăți comerciale și financiare*: „Victoria“. — *Agricultură*: Situațiunea agricolă. — *Cronică*: Un congres al comercianților, Unde ajungem? Expoziție regnicolară de vite de prăsilă în Brașov. — *Aviz*: Direcțiunea institutului de credit și economii Economul-Cluj.

Serviciu de informație pentru țărani.**A viz.**

Adunarea generală jubilară a „Economului“, afară de seria de instituții culturale ce susține și pe lângă acțiunea filantropică constituită în ambulanța „Ioan Petran“, a încredințat direcțiunea să organizeze un serviciu de informații de drept pentru țărani lipsiți și în primul rând pentru clienții institutului.

În acest scop s'a constituit, cu ajutorul mai multor domni, cari și-au oferit gratuit intervenția, serviciul de informații pentru țărani și va funcționa în fiecare *Țoi* în biroul „Economului“ din Cluj d. a. dela orele 3—4.

În schimb pentru sprijinul acordat, *membri ajutători* ai „Asociațiunii pentru literatură și cultura poporului român“ locuitori în județele unde „Economul“ are centrala ori filiale, au singuri prerogativa de a cere și primi și în scris informații. Cererile de acest fel sunt a se adresa la secretarul serviciului.

Șeful serviciului este dl *Dr. Amos Frâncu*, avocat.

Secretarul: dl *Dr. Valentin Poruțiu*, avocat, cari dau informații în toate afacerile de drept, obicinuite la avocați și pentru raporturile cu tovarășiiile.

Membrii serviciului:

În chestiuni de drept bisericesc și școlar: dl protopop *Dr. Elie Dăianu*.

Pentru afacerile orfanilor și administrative: dl *Ladislau Papp*, asesor orf. pens.

Pentru afaceri administrative sătești și dări directe: dl *George Faragó*, notar în pens.

Pentru afaceri de drept sanitare și medicale: dl *Dr. Basil Bașiota*, medic.

Pentru afaceri de socoteli: dl *Iosif Órga*, secretar de bancă și dl *Sabin Nemeș*, funcț. de bancă.

Pentru asigurări de tot felul: dl *Valentin Drăgan*, cassier de bancă.

Pentru afaceri militare: dl *Traian Roman*, cancelist.

Apelăm la toți bărbații noștri de încredere să binevoiască a da cea mai largă publicitate acestui aviz și să lămurească țărănimea, că serviciul oferit este absolut gratuit.

DIRECȚIUNEA

institutului de credit și economii
„Economul“ — Cluj.

„Cassa de păstrare soc. pe acții“ în Szászkabánya**CONVOCARE.**

P. T. domni acționari ai institutului „Cassa de păstrare, societate pe acții“ din Szászkabánya se convoacă la

adunarea generală extraordinară, care se va ține în Szászkabánya, în localitățile institutului *Duminecă*, în 20 August st. n. 1911 la 2¹/₂ oare d. a.

Obiectele:

1. Fuzionarea institutului nostru, cu institutul de credit și economii „Astra“ în Szászkabánya.
2. Emisiunea a IV-a de acții.

Din ședința direcțiunii, ținută la 28 Iulie 1911.

Direcțiunea.

„ASTRA“, inst. de credit și economii, în Szászkabánya.**CONVOCARE.**

P. T. domni acționari ai institutului de credit și economii „Astra“ societate pe acții în Szászkabánya, se convoacă la

a II-a adunare generală extraordinară care se va ține în localitatea „Cassei de păstrare, societate pe acții“, *Duminecă* în 20 August st. n. 1911 la 2 ore d. a.

Obiectul:

1. Fuzionarea institutului nostru, cu „Cassa de păstrare, societate pe acții“ în Szászkabánya.
- Szászkabánya, la 28 Iulie 1911.

Direcțiunea.

„ECONOMIA“. cassă de împrumut și păstrare, societate pe acțiuni în Cohalm.**CONCURS.**

Cassa de împrumut și păstrare „Economia“, societate pe acțiuni în Cohalm (Köhalom, Nagyökülöd megye), eserie concurs pentru ocuparea **postului de practicant**, care să cunoască bine limba română și maghiară. Cel ce cunoaște și limba germană va fi preferit.

Postul se va ocupa cu 1 Septembrie st. n. 1911.

Salar anual K 1000.

Cererile de concurs să se adreseze la

Direcțiunea institutului.

„PERVOVANA”, cassă de păstrare ca societate pe acțiuni în Pervova.

CONVOACARE.

P. T. Domnii acționari ai Cassei de păstrare ca societate pe acțiuni „Pervovana” din Pervova se convoacă la
a IV-a adunare generală ordinară,

care se va ține în 14 August 1911, la 4 oare d. a., în localitatea institutului cu următoarea

Ordine de zi:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere, despre agendele anului de gestiune expirat și aprobarea bilanțului.
2. Propunerca direcțiunii și decidera asupra împărțirii profitului curat.
3. Darea absolutoriului pe anul de gestiune expirat.
4. Alegerea direcțiunii.
5. Alegerea comitetului de supraveghiere §. 29.
6. Alegerea membrilor în comitet (§. 23 din statute).
7. Eventuale propuneri (conf. §. 11 din statute).
8. Alegerea a 2 membri pentru autentificarea protocolului.

P. T. Domnii acționari, cari doresc a participa la adunare cu vot deciziv în persoană, sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune acțiunile ev. plenipotențele până în 10 August 1911 a. m. la 10 oare la cassa institutului. — Femeile se pot reprezenta numai prin persoane, cari au depus deja acții la institut.

Direcțiunea.

Activa.	Contul bilanțului.		Pasiva.		
	K	f			
Cassa în număr	3,792	57	Capital de acții	60,000	—
Cambii de bancă	110,636	—	Fond de rezervă*)	9,364	91
Cambii cu acoperire ipot.	92,820	—	Depuneri spre fructificare	78,032	76
Efecte	11,797	59	Reescompt	61,527	—
Realități	2,120	77	Dividendă neridicată	184	—
Cont Curent	334	68	Interese transitoare anticipate	2,863	04
Mobilier	1,298	99	Profit net	11,155	23
10% amortizare	129	89			
Interese transitoare de reescompt	456	23			
	223,126	94			

*) Fondul de rezervă cu dotarea din anul acesta se urcă la suma de cor. 12.364.91.

Spese.	Contul profitului și al pierderilor.		Venite.		
	K	f			
Interese după depuneri	4,349	69	Interese de cambii, proviziuni și alte venituri	26,858	23
Dare după int. de depuneri	434	98	Interese de efecte scutite de dare	317	50
Dare de stat și comunală	2,126	69	Interese de realități scutite de dare	63	94
Interese de reescompt	3,786	14			
Spese diverse	1,217	59			
Chirie	400	—			
Salare	2,400	—			
10% amortizare de mobilier	129	89			
10% dotare pentru fond de rezervă	1,239	46			
Profit net	11,155	23			
	27,239	67			

Pervova, la 30 Iunie 1911.

Ianăș Zunia m. p., cassar. Zaharie Miulescu m. p., director executiv. Iacob Berzanescu m. p., contabil.

DIRECȚIUNEA:

Zah. Miulescu jun. m. p., vice-director. Schwab Károly m. p., Constantin Burdia m. p., Dr. Stojakovics Géza m. p.,
consil. de carte cav. al ord. Francisc
Iosif, deputat dietal, preșident al institutului.

Petru Miulescu m. p.,

Matei Teliaga m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile și confruntându-le cu registrele societății le-am aflat în deplină ordine.

F. Jurchescu m. p. Ioan Baderca m. p. Bagoly Béla m. p. Mihai Cristescu m. p. Constantin Giurgiuca m. p.